

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe socio - umane

TEZĂ DE DOCTORAT

ORAȘUL RÂMNICU SĂRAT ÎN PERIOADA COMUNISTĂ. EVOLUȚIE ECONOMICĂ ȘI DEZVOLTARE URBANISTICĂ

Doctorand,

TORCĂRESCU M. Ștefan

Conducător științific,

Prof. univ. dr. habil. ENACHE George - Eugen

Seria U 3, Nr. 25

GALAȚI - 2023

IOSUD – UNIVERSITATEA „DUNĂREA DE JOS” DIN GALAȚI

Școala doctorală de Științe socio - umane

TEZĂ DE DOCTORAT

ORAȘUL RÂMNICU SĂRAT ÎN PERIOADA COMUNISTĂ.
EVOLUȚIE ECONOMICĂ ȘI DEZVOLTARE URBANISTICĂ

Doctorand,

TORCĂRESCU M. Ștefan

Președinte: Prof. univ.dr. habil. IFRIM Nicoleta, Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Conducător științific, Prof. univ.dr. habil. ENACHE George – Eugen, Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Referenți științifici Prof. univ.dr. habil. TULUS Arthur, Universitatea “Dunărea de Jos” din Galați

Conf. univ. dr. habil. PREUTU Cristina, Universitatea “Al. Ioan Cuza” Iași

Dr. habil. BUDEANCĂ Cosmin, Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc

Seria U 3, Nr. 25

GALAȚI - 2023

Seriile tezelor de doctorat susținute public în UDJG începând cu 1 octombrie 2013 sunt:

Domeniul fundamental ȘTIINȚE INGINEREȘTI

- Seria I 1: Biotehnologii
- Seria I 2: Calculatoare și tehnologia informației
- Seria I 3: Inginerie electrică
- Seria I 4: Inginerie industrială
- Seria I 5: Ingineria materialelor
- Seria I 6: Inginerie mecanică
- Seria I 7: Ingineria produselor alimentare
- Seria I 8: Ingineria sistemelor
- Seria I 9: Inginerie și management în agricultură și dezvoltare rurală

Domeniul fundamental ȘTIINȚE SOCIALE

- Seria E 1: Economie
- Seria E 2: Management
- Seria E 3: Marketing
- Seria SSEF: Știința sportului și educației fizice
- Seria SJ: Drept

Domeniul fundamental ȘTIINȚE UMANISTE

- Seria U 1: Filologie- Engleză
- Seria U 2: Filologie- Română
- Seria U 3: Istorie
- Seria U 4: Filologie - Franceză

Domeniul fundamental MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

- Seria C: Chimie

Domeniul fundamental ȘTIINȚE BIOMEDICALE

- Seria M: Medicină
- Seria F: Farmacie

Cuprins

INTRODUCERE	9
I. RÂMNICU SĂRAT ÎN CADRUL ECONOMIEI ROMÂNIEI ÎN PERIOADA INTERBELICĂ	14
I.1 Cadre generale ale economiei românești în perioada interbelică	15
I.2 Incapacitatea depășirii statutului de târg cu rol comercial local pentru orașul Râmnicu Sărat.....	26
I.3 Concluzii parțiale.....	38
II. ECONOMIA ORAȘULUI RÂMNICU SĂRAT ÎN CONTEXTUL LARG AL ECONOMIEI ROMÂNIEI „DEMOCRAT POPULARE” ȘI SOCIALISTE	41
II.1 Coordonate ale dezvoltării economice și planificare urbană în România comunistă	41
II.2 Momente cheie în proiectarea orașului Râmnicu Sărat ca centru industrial și aglomerare urbană modernă.....	55
II.3 Concluzii parțiale.....	64
III. PLATFORMA INDUSTRIALĂ RÂMNICU SĂRAT. ABORDĂRI MONOGRAFICE	69
III.1 Fabrica de Regenerare a Uleiurilor Minerale Uzate Râmnicu Sărat (F. R. U. M.).....	69
III.2 Fabrica de Confecții textile din Râmnicu Sărat.....	85
III.3 Fabrica de Țigarete Râmnicu Sărat	102
III.4 Întreprinderea de Garnituri de Frână și Etanșare Râmnicu Sărat (I. G. F. E.)	121
III.5 Întreprinderea Turnătoria de Piese din Fontă pentru Mașini – Unelte Râmnicu Sărat (I. T. P. F. M. U.).....	133
III.6 Întreprinderea de Organe de Asamblare pentru industria electrotehnică	141
IV. EVOLUȚIA URBANISTICĂ A ORAȘULUI RÂMNICU SĂRAT ÎN PERIOADA COMUNISTĂ	150
IV.1 “Sistematizarea” – concept central al proiectelor urbanistice ale regimului comunist.....	150
IV.2 Planurile urbanistice dedicate orașului Râmnicu Sărat. Concepte. Autori. Etape de implementare.....	161
IV.3 O analiză a tipurilor de locuințe individuale implementate la Râmnicu Sărat.....	174
IV.4 Concluzii parțiale	187
V. PERSONALITĂȚI, VIAȚĂ COTIDIANĂ ȘI EVENIMENTE MEMORABILE ÎN ORAȘUL RÂMNICU SĂRAT ÎN PERIOADA 1967 – 1989, REFLECTATE ÎN INTERVIURI DE ISTORIE ORALĂ.....	189
V.1 Directori, muncitori, șefi de sindicate – tipare reprezentative în cadrul societății comuniste.....	194
V.2 O zi din activitatea de producție la fabricile din Râmnicu Sărat	199

V.3 Nivel de trai și petrecerea timpului liber în Râmnicu Sărat	211
V.4 Vizitele lui Nicolae Ceaușescu la Râmnicu Sărat – momente cheie în definirea economică și urbană a orașului.....	220
V. 4.1 Vizita din anul 1967	220
V. 4.2 Vizita din anul 1986	226
VI. CONCLUZIILE LUCRĂRII	233
BIBLIOGRAFIE.....	245
I.1 Izvoare	245
I.2 Culegeri de documente.....	250
I.3 Periodice	253
II. Lucrări generale.....	259
III. Lucrări speciale:	260
IV. Publicații online	262
ANEXE.....	265

CUVINTE CHEIE

Orașul Râmnicu Sărat, reformă administrativă, economie, perioada interbelică, regimul comunist, congres, colectivizarea agriculturii, industrializare, plan cincinal, centru industrial, aglomerare urbană, propagandă, imaginea muncitorului, fabrică, producție, sistematizare, planuri urbanistice, locuințe tip, arhitectură, nivel de trai, vizitele lui Nicolae Ceaușescu.

REZUMAT

Studierea regimului comunist este un demers vast și complex, care implică analiza din perspectivă istorică, politică, economică, socială și culturală a perioadei în care a fost pusă în practică ideologia socialistă. În societatea românească actuală aspectele economice ale regimului comunist sunt încă subiectul unor dispute și dezbateri intense, iar modul în care oamenii înțeleg contextul este marcat de opinii diferite, în ciuda asumării la cel mai înalt nivel a unui “Raport final privind analiza dictaturii comuniste din România”¹, în baza căruia regimul comunist din România a fost condamnat oficial ca regim ilegal și criminal. Timpul scurs de la destructurarea acestui regim totalitar se pare, uneori, că nu a fost suficient pentru a înlătura cu totul simptomele comunismului rezidual, de aceea demersul istoriografic trebuie să continue să aducă la lumină noi date și studii de caz. Șantierele de cercetare sunt încă bogate în surse primare de istorie, inclusiv în surse de istorie orală, ceea ce face ca istoriografiile comunismului românesc să fie plasați într-un spațiu hermeneutic vital pentru educația tinerei generații, într-o zonă de tranziție de la timpul trecut, la timpul viitor. Acest demers de cercetare devine și mai important în contextul în care Ministerul Educației pregătește asumarea unei noi discipline de studiu în Planul cadru de învățământ, care va fi numită *Istoria comunismului*.

Pe lângă datele generale colectate din fondurile arhivistice naționale sau locale disponibile, cercetarea comunismului trebuie să includă și experiențele individuale ale celor care au trăit sub regimul comunist, cunoașterea și înțelegerea modului în care oamenii au atribuit sens vieții în epocă. Impactul comunismului asupra unor comunități locale mai mici, așa cum era cea de la Râmnicu Sărat a fost major, iar din perspectivă transgenerațională trebuie explicat cum a influențat această experiență istorică anumite mentalități și valori contemporane. Neglijarea studierii unor cazuri particulare de dezvoltare economică prin politicile comuniste de industrializare poate aduce riscul de a lăsa posibile ancore de dezvoltare a unor noi curente politico-sociale autoritariste și extremiste în viitor, bazate pe același fundament ideologic. În contextul în care majoritatea platformelor industriale create de comuniști s-au prăbușit, este important să se explice comunităților locale ce a însemnat experimentul unei dezvoltări

¹Comisia Prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, 2006, https://web.archive.org/web/20080408193207/http://www.presidency.ro/static/ordine/RAPORT_FINAL_CP_ADCR.pdf, accesat la data de 19.08.2023;

economice nesustenabile, artificiale, și care au fost costurile pentru populație, pe termen lung, ale unei astfel de intervenții.

La scurt timp după evenimentele revoluționare din anul 1989, interpretarea experimentului economic al dezvoltării socialiste în țara noastră a însemnat o luptă acerbă între exponenții vechiului sistem, care au continuat să facă parte din noua putere politică jucând alte roluri și purtând alte măști, și, de cealaltă parte, românii care doreau să trăiască într-o societate deschisă, bazată pe principii cu adevărat democratice. România se dezvoltă astăzi într-o logică a economiei de piață, cu un sistem politic pluralist, în care, totuși, democrația și libertatea pot fi încă fragilizate foarte ușor, iar globalizarea poate fi percepută ca un pericol la adresa bunăstării generale și a coeziunii sociale.

Cele două componente pe care ni le propunem spre analiză, industrializarea și urbanizarea în perioada comunistă sunt subiecte aflate în plină cercetare istoriografică. Misiunea cercetătorului este de a înțelege și explica mecanismele dezvoltării economice forțate de dinainte de 1989, începută prin suprimarea drepturilor civile și politice, mecanisme care au generat ineficiență economică și sărăcie. Cercetările istoriografice pe tema economiei comuniste de până în prezent, fie s-au axat pe o abordare generalizatoare, având în atenție marile centre industriale și urbane din țară, fie s-au axat pe relațiile economice externe ale României. Sunt puține cercetări care au evidențiat impactul industrializării asupra unor comunități mici, precum este cea de la Râmnicu Sărat, fost oraș-reședință pentru unul dintre cele mai mari județe din perioada interbelică, județul Slam Râmnic. Dezvoltarea economică intensivă a comunităților locale mai mici, în care dezvoltarea a generat și ample procese de sistematizare și urbanizare reprezintă o zonă de cercetare generoasă nu doar pentru istorici, ci și pentru arhitecți și urbaniști, aceștia axându-și studiile asupra înțelegerii legăturii dintre peisajului urban românesc în societatea comunistă și ideologie.

Cercetarea noastră a ținut cont de cele trei perspective de analiză existente în societatea românească în ceea ce privește modelul de dezvoltare comunist, conturate după Revoluția din decembrie 1989². Prima direcție de analiză acuză “greaua moștenire” economică lăsată de fostul regim. Reprezentanții acestui curent au fost chiar exponenții puterii postdecembriste, critica fiind îndreptată mai ales către rolul negativ pe care l-a avut Nicolae Ceaușescu personal, cu accent pe greșelile din anii '80, și mai puțin pe cele ale sistemului comunist, în ansamblul său. Este ilustrativ pentru această categorie de opinie mesajul transmis imediat după preluarea puterii de către Ion Iliescu, în data de 7 ianuarie 1990, în care afirma că “moștenirea lăsată de regimul Ceaușescu, dezvoltarea haotică, nerațională, a economiei, irosirea unor mari valori din avuția națională în investiții costisitoare și ineficiente, necorelările grave între diferite ramuri ale industriei și ale economiei în ansamblu, constituie surse de mari dificultăți și premise obiective pentru instabilitate pe timp îndelungat”³.

² Bogdan Murgescu, *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*, Editura Polirom, 2010, p. 325;

³ Ion Iliescu, mesaj 7 ianuarie 1990, <https://www.youtube.com/watch?v=0D3sZm4PdG4>, minutul 5':50", accesat 20. 08. 2023;

O a doua categorie de exegeză de care am ținut cont este reprezentată de grupul adversarilor lui Ion Iliescu, pe care îl acuză direct de neocomunism și de încercarea de a continua politica socialistă camuflată în hainele democrației. Puterii postdecembriste i se reproșează proasta gestionare a situației economice. Cel mai adesea reprezentanții acestei categorii fac apel la istoria represiunilor politice din anii de început ai regimului comunist în România, când s-a instaurat frica și controlul, fenomene ce au avut un impact negativ asupra muncii și educației.

Cea de-a treia zonă de analiză a evoluției economico-sociale din perioada socialistă este reprezentată de românii care admit că au existat și disfuncționalități în economia comunistă, dar consideră că bilanțul e unul pozitiv, mai ales prin raportare la declinul economic care a urmat în postcomunism. Dacă în primele două categorii de analiză se regăsesc un număr oarecum mic de români, cu precădere intelectuali, politicieni, reprezentanți ai societății civile și oameni activi în viața publică, în cel de-al treilea curent de opinie se regăsesc destul de mulți dintre concetățeni. Sunt cei din generația muncitorilor pe platformele industriale dezvoltate de regim, persoane care în noul regim democratic s-au confruntat cu procesul de tranziție de la o economie centralizată la economia de piață, capitalistă, români care s-au adaptat uneori mai greu la noile realitățile postdecembriste, iar din această sunt nostalgicii epocii socialiste.

Strategia de expunere și interpretare a datelor generale și a celor particulare pe care am avut-o în vedere a fost echilibrată și a răspuns nevoii de a scoate în evidență aspecte reale și relevante pentru istoria națională și locală, cu atenția cuvenită de a nu amprenta cercetarea noastră de patriotism local. Am experimentat situația în care simple detalii au devenit argumente foarte puternice la un moment dat. Au fost situații, în izvoarele scrise, în care am obținut informații mai importante din însemnările făcute cu pixul pe marginea unui document, de către cel care a citit și interpretat documentul în vederea aplicării acestuia, decât conținutul oficial al documentului. Desigur, acest aspect este oarecum obișnuit în cercetarea arhivelor istorice. În ceea ce privește presa vremii, aceasta abundă de date din surse oficiale, care serveau propagandei și pe care am încercat să le analizez comparativ, critic, iar în măsura în care nu am avut element de comparație, le-am asumat ca tare, sub rezerva că acestea sunt furnizate în spiritul manipulator specific regimului. În ceea ce privește folosirea instrumentelor specifice istoriei orale, marea provocare pentru cercetător a fost cea de la nivel interpretativ. Fluiditatea memoriei, reprezentarea individuală asupra societății și modul în care subiectul discuției este perceput în comunitatea locală, au fost doar câțiva factori ce au avut influență asupra datelor furnizate de subiecți.

Pe măsura trecerii timpului și a estompării conflictelor intergeneraționale din societate, interesul pentru studierea realităților economice ale perioadei comuniste va rămâne tot mai mult în sarcina specialiștilor, iar concluziile fundamentate pe criterii științifice vor fi asumate la nivel social. Pe de o parte, analiza economiei regimului comunist nu trebuie să rămână la o perspectivă socială având ca indicator doar criteriul prosperității personale, ci trebuie să vizeze aspecte sistemice și de sustenabilitate socială și economică, cu politici publice corespunzătoare. În acest sens colectarea cât mai multor date și analiza cât mai multor cazuri particulare este un efort ce trebuie continuat în istoriografia contemporană. Pe de altă parte, o evaluare generală a dezvoltării economice a României în perioada regimului comunist nu trebuie să scape din vedere raportarea realităților românești la realitățile europene ale perioadei. În 1989 nivelul dezvoltării economice al

țării noastre în context european era unul dintre cele mai mici din Europa, plasându-ne nu numai în urma țărilor capitaliste dezvoltate, ci și a majorității statelor socialiste⁴.

Perioada comunistă a marcat întreaga societate românească într-o mulțime de moduri, cu impact diferit în funcție de loc, de perioadă și de circumstanțe, practicând suprimarea libertăților individuale, folosind cenzura, dar și propaganda. Din punct de vedere al controlului statului asupra economiei, după momentul colectivizării agriculturii și după naționalizarea proprietăților private și industriale, regimul comunist a impus controlul centralizat asupra economiei, imaginând o planificare economică strictă, cu redistribuirea resurselor către sectoarele prioritare și controlul statului asupra prețurilor și producției, după model sovietic. Derularea unui astfel de mecanism a condus la schimbări în structura socială urbană. Motivația propagandistică a regimului politic a fost dorința de a elimina inegalitățile sociale, de a crea o societate egalitară prin redistribuirea proprietății și resurselor, însă acest lucru a dus la crearea unor noi forme de inegalitate, la lipsuri în furnizarea bunurilor și serviciilor pentru populație. De asemenea, a fost generat un fenomen de urbanizare intensivă forțată, pe seama zonelor rurale. Au avut loc mișcări masive ale populației către orașe și transformări semnificative în modul de viață al oamenilor.

Din punct de vedere cronologic, cercetarea își are ancorele la momentul de încercare a redresării de după cel de-Al Doilea Război Mondial și se continuă până la prăbușirea regimului comunist. Evident, pentru o mai bună înțelegere a lucrurilor am realizat o prezentare sintetică a realităților economice și urbanistice din Râmnicu Sărat de dinainte de 1944. Cercetarea nemijlocită a surselor documentare și a literaturii de specialitate mi-a arătat faptul că anul 1967 marchează un punct de cotitură în istoria orașului Râmnicu Sărat. Dacă până atunci asistăm la activități de modernizare și îmbunătățire a situației economice și urbanistice pe baza realităților interbelice, vizita din 1967 a lui Nicolae Ceaușescu la Râmnicu Sărat a însemnat luarea deciziei ca orașul să devină un centru industrial mai mare, prin înființarea a trei fabrici cu profil unic de activitate, Fabrica de Garnituri de Frână și Etanșare, Întreprinderea Turnătorie de Piese din Fontă pentru Mașini – Unelte și Întreprinderea de Organe de Asamblare pentru industria electrotehnică. Acestea se adăugau altor trei unități de producție existente din perioada interbelică. A fost momentul declanșator pentru dezvoltarea rapidă și a altor ramuri economice ce trebuiau să susțină viața socială muncitorilor de pe platforma industrială râmniceană, din anii '70-'80 ai secolului trecut.

Interesul pentru studierea evoluției economice și urbanistice a municipiului Râmnicu Sărat în perioada comunistă este dat de faptul că în lucrările publicate până acum cu privire la istoria localității sau a zonei nu există detalii privind această perioadă. Deși sunt câteva preocupări istoriografice la nivel local, ele sunt scrise mai mult în stil literar, de către nespecialiști, care repetă aceleași date. Uneori, printr-un artificiu scriitoricesc pare că sunt evitate de detalii și analize referitoare la perioada comunistă a istoriei locale. Alteori, autorii locali se rezumă la tipărirea unor puține documente de arhivă, fără analiza critică și încadrarea acestora în context istoric. În acest context, pare că în actuala etapă de dezvoltare politică, economică, administrativă, socială și culturală a comunității râmnicene se resimte încă efectul politicilor comuniste.

⁴ Bogdan Murgescu, *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*, Editura Polirom, 2010, p. 328;

Considerăm că demersul nostru de cercetare este necesar pentru a înțelege că imaginea orașului de azi este rezultatul unui proces de evoluție istorică. Cercetarea noastră demonstrează că în perioada comunistă impactul dezvoltării industriale a fost atât de mare, încât orașul aproape s-a rectificat din punct de vedere economic, urbanistic și demografic. Din nefericire, nici la Râmnicu Sărat viziunea de dezvoltare comunistă nu a reprezentat o investiție sustenabilă, iar pe termen mediu și lung a creat momente de criză economică și socială, care au afectat viața fiecărui muncitor după Revoluție. Din mulțimea de unități economice existente pe platforma industrială, în prezent mai există doar două întreprinderi, cu o activitate foarte restrânsă față de potențialul proiectat. Construită cu entuziasmul care caracteriza acea vreme, Întreprinderea de Garnituri de Frână și Etanșare se numește azi S.C. Fermit S.A. Râmnicu Sărat și a reușit cu greu să reziste perioadei de tranziție. După restructurări masive de personal și de capital, întreprinderea a găsit soluția să se adapteze pieței concurențiale beneficiind de noi investiții și rețehnologizare prin accesarea de proiecte cu fonduri europene, iar în prezent societatea este acceptată în Registrul Comunitar al Mărcilor. În afară de această unitate industrială, la Râmnicu Sărat mai desfășoară astăzi activități de producție, cu aproape 60 de angajați și S.C. Elars S.A. Râmnicu Sărat, moștenitoarea Întreprinderii de Organe de Asamblare pentru Industria Electrotehnică. Cel mai relevant aspect al activității actuale a întreprinderii îl reprezintă gestionarea patrimoniului, terenuri, clădiri și echipamente vechi, cu o valoare estimată la aproximativ 4 milioane de euro. Simbolic, numărul total de 170 angajați existenți în anul 2023 pe vechea platformă industrială din Râmnicu Sărat, raportat la numărul de 18 800 muncitori existenți pe aceeași platformă în 1989, reprezintă viziunea falimentară comunistă de dezvoltare economică pe termen mediu și lung.

Sursele de documentare au rol crucial în fundamentarea și susținerea argumentelor și concluziilor în cercetarea de față. Am folosit surse primare, constând în documente oficiale create în perioada studiată, corespondență, magini, etc, precum și surse secundare, constând în cercetări ale unor istorici care analizează evoluția economică și urbanistică la nivel general și local, cărți, articole științifice și alte tipuri de publicații academice. Aceste surse au fost utile pentru a obține o perspectivă mai largă asupra subiectului și pentru a evalua modul în care alți cercetători au abordat problematica la nivel general. Am avut acces la Arhivele Naționale- Serviciul județean Buzău, dar și la arhiva Primăriei Râmnicu Sărat, arhiva aflată la sediile unor foste întreprinderi sau documente păstrate în colecții particulare. În timpul realizării interviurilor, am avut acces la surse primare de istorie, aflate în colecția personală a unor foști angajați ai fabricilor, sau a familiilor lor. În cadrul Bibliotecii județene Buzău și a Bibliotecii municipale "Corneliu Coposu" din Râmnicu Sărat am avut acces la anumite studii de statistică și la volumele Anuarului statistic al Republicii Socialiste România publicate în anii cuprinși în perioada de referință.

Am valorificat posibilitatea de a lua interviuri și mărturii orale de la persoane implicate direct în actul decizional sau în procesul de producție, de la simpli muncitori în unitățile industriale, până la factori de decizie, sau reprezentanți ai administrației locale din acea perioadă. Am considerat că tocmai această dimensiune personală și subiectivă poate aduce originalitate studiului meu. De interes pentru cercetare au fost și publicațiile periodice, ziarele și revistele epocii, dincolo de elementele propagandistice specifice, acestea oferind uneori detalii importante din activitatea de dezvoltare economică, dar și imagini deosebit de valoroase pentru evoluția urbanistică. Resursele online au fost de asemenea utile cercetării, oferind uneori acces la surse

primare și secundare, mai ales după perioada pandemiei, când foarte multe instituții de profil și-au digitalizat colecțiile.

Teza cuprinde șase capitole. În primul capitol am urmărit să prezint contextul economic în care se găsea România ca țară și, în mod particular, orașul-reședință de județ Râmnicu Sărat, în perioada interbelică.

În cel de-al doilea capitol am prezentat conceptul de economie planificată introdus începând cu anii 1950. M-am raportat și la nevoia de a înțelege mai bine câteva aspecte ideologice privind abordarea omului ca principală forță de producție, muncitorul - stahanovist, a cărui menire nu este doar să îndeplinească planul de producție ci să-l depășească, dar pornind de la planurile cincinale gândite la nivelul întregii țări am încercat să definesc rolul trasat orașului Râmnicu Sărat în cadrul economiei naționale.

Concentrându-ne cercetarea asupra industrializării ca o strategie de dezvoltare, a urbanizării și a transformărilor sociale implicate de aceste procese ample ale regimului comunist, am avut în vedere planurile cincinale care ne-au ajutat să evidențiem soluțiile partidului stat pentru construirea "noii lumi" socialiste, chiar și în zonele defavorizate. După cum evidențiază și cercetătorul Alexandru D. Aioanei, industrializarea a fost un fenomen care "a fost încărcat de semnificație mult mai ample și nu a reprezentat doar încurajarea unui sector economic anume. În dimensiunea sa economică, industrializarea a însemnat, în primul rând, mutarea accentului dinspre producția agricolă spre producția tehnologică. Pentru liderii P.M.R., însă, industrializarea a fost, în același timp, și o pârgie de construcție a noului stat și, implicit, a noii societăți."⁵

În cel de-al treilea capitol, prezint cele mai importante unități industriale existente pe platforma industrială râmniceană, acestea formând de fapt coloana vertebrală a economiei regiunii timp de mai multe decenii. Folosind arhivele respectivelor unități economice și interviuri de istorie orală am căutat să evidențiez importanța și valoarea acestor întreprinderi în cadrul economiei românești.

În cel de-al patrulea capitol, am analizat fenomenul dezvoltării urbane generate de activitatea economică locală, de la ceea ce a reprezentat o caracteristică generală a sistematizării la nivel național, pînă la aspecte locale concrete, care afectează și azi viața de zi cu zi a locuitorilor municipiului Râmnicu Sărat. În evoluția istorică a țesutului urban (*Anexa 2*), de la primul nucleu negustoresc dezvoltat în jurul ctitoriei brâncovenești din vatra orașului și pînă în anul 2013, anul realizării ultimului Plan Urbanistic General, saltul de dezvoltare urbană din perioada 1968-1989 rămâne unic prin amploare și intensitate în istoria Râmnicului Sărat.

Capitolul cinci este dedicat unor elemente de istorie orală menite să pună în evidență perspectiva actuală a foștilor muncitori asupra destinului individual și asupra istoriei locale. Perioada acoperită privește în special partea a doua a epocii comuniste, în care cei intervievați s-au putut exprima în mod plener. Am avut o șansă deosebită că ultimul primar al orașului de dinaintea de anul 1989, directori de întreprinderi, lideri de sindicat și ingineri de pe platforma

⁵ Alexandru D. Aioanei, *Moldova pe coordonatele economiei planificate. Industrializare, urbanizare, inginerii sociale (1944-1965)*, Cetatea de Scaun, 2019, pp. 21-22;

industrială încă trăiesc și au avut disponibilitatea de a răspunde la întrebările pe care le-am adresat.

Lucrarea este însoțită de bibliografie amplă în care predomină surse de arhivă majoritatea inedite. De asemenea, lucrarea conține o serie de anexe care includ documente, fotografii, dar și fișe sinteză ale interviurilor realizate.

Într-un oraș despre care comuniștii spuneau că, înaintea venirii lor la putere era “orașul în care nu se întâmpla nimic”, efervescența dezvoltării socialiste a lăsat ca moștenire mulțimea de orășeni, foști muncitori, și o mulțime de blocuri. O parte importantă a locuitorilor de azi provin din rândul celor care au migrat din zonele rurale limitrofe, ce aparținuseră fostului județ Slam-Râmnic, în vremurile când orașului i se profetea că va deveni un centru industrial. Deși mutarea de la sat la oraș, de la casă la apartament, a însemnat o schimbare radicală, noii orășeni s-au adaptat mult mai ușor la noua realitate decât orășenii vechi, mai ales cei cărora li s-au confiscat proprietățile, care au trăit în toată perioada comunistă drama de a fi considerați cetățeni cu „origini nesănătoase”. Ca o reminiscență a vocației lor agrare, unul din obiceiurile frecvente ale râmnicenilor cu origini rurale, care locuiau în apartamentele de la parterul blocului, era crearea unei mici grădini de zarzavaturi pe spațiul verde aflat în condominiu, sau, mai târziu, construirea unor garaje sau mici magazii.

Râmnicenii au contribuit în anii comunismului la construirea unui oraș nou, pe care l-au însuflețit corespunzător, de care și azi se simt foarte atașați și care simțeau că le aparține. Astăzi, cu greu se poate reactiva spiritul patriotismului local la generațiile tinere, foarte mulți dintre copiii și nepoții foștilor muncitori alegând să trăiască în alte centre urbane. Așadar, prezenta abordare a dezvoltării orașului Râmnicu Sărat, în perioada comunistă, oferă deschideri pentru viitoarele cercetări ale istoriei locale. Problematika sistematizării, urbanizării și a industrializării, atât la nivel național cât și la nivel local, a reprezentat un fenomen amplu, derulat pe parcursul a peste 20 de ani și necesită cercetări amănunțite în vederea obținerii unei imagini panoramice pentru a releva impactul real, până în prezent, al viziunii socialiste asupra transformării orașelor mici în centre industriale.

La peste trei decenii de la căderea regimului dictatorial reprezentat de Nicolae Ceaușescu, preocuparea pentru receptarea obiectivă a perioadei comuniste din România rămâne o prioritate de cercetare. În contextul în care în învățământul preuniversitar se discută despre iminenta introducere a unei noi discipline obligatorii, numită *Istoria comunismului*, accesul generației tinere la surse documentare ale istoriei naționale și locale trebuie să reprezinte demersul esențial pentru dezvoltarea competențelor sociale și civice. Cercetarea academică are menirea de a contribui la înțelegerea evoluției pe termen lung a structurilor sociale și economice, de a încuraja dezbaterea deschisă asupra trecutului și de a oferi argumente științifice solide pentru înțelegerea corectă a realității oricărei epoci, în limita surselor documentare existente. În general, pentru studiul istoriei recente există destule riscuri de abordare, acestea fiind cauzate de posibile narative contradictorii sau interese ideologice, aspect cu atât mai evident atunci când este vorba despre studierea istoriei comunismului românesc. Chiar dacă timpul va așeza receptarea perioadei comuniste, făcând să se risipească orice urmă de îndoială cu privire asupra faptului că regimul comunist din

România a fost ilegală și criminală⁶, efortul istoriografic trebuie susținut în permanență. Căutarea adevărului trebuie să fie mereu în atenția cercetătorului.

Trecutul comunist al României nu trebuie să divizeze societatea actuală și să polarizeze diferite grupuri sociale sau politice. Distorsiunea trecutului istoric recent în scopul de a câștiga sprijin public este la fel de condamnată ca regimul comunist însuși. Dacă din punct de vedere oficial, Parlamentul României condamnă dictatura comunistă, prin aprobarea Raportului privind condamnarea dictaturii comuniste din România, din punct de vedere social încă este nevoie să fim angajați în procesul de reconciliere cu trecutul, să facilităm înțelegerea complexității ideologiei socialiste, a fenomenelor și evenimentelor pe care le-a generat pe termen scurt, mediu și lung. O privire superficială precum și subestimarea impactului pe care l-a avut comunismul asupra societății românești pot genera consecințe pentru înțelegerea și prevenirea unor asemenea abuzuri în viitor. Cercetarea și documentarea presupun o muncă continuă a fiecărui istoric al comunismului românesc, iar posibilitatea de utilizare a instrumentelor specifice istoriei orale aduce avantajul de a investiga cazuri particulare. Am considerat că este important să investigăm modul de receptare al evenimentelor care i-au afectat în mod direct pe oameni, atunci și acum. Efectele politicii comuniste asupra individului și comunității locale sunt observate cel mai bine prin poveștile personale și experiențele individuale. Analizarea destinului personal al foștilor muncitori râmniceni și a altor membri ai comunității ne-a oferit o perspectivă mai detaliată și umană asupra impactului politicilor comuniste.

Argumentul dezvoltării economice, al stabilității și predictibilității vieții sociale pentru fiecare muncitor este unul din argumentele cele mai puternice și cel mai des invocate, în particular, pe care și râmnicenii din categoria nostalgicilor epocii de aur le prezintă în oglindă cu impredictibilitatea și dinamismul vieții în democrația actuală. Acest tip de evaluare este caracteristic pentru orașele mijlocii și mici, unde industrializarea a însemnat înglobarea unei importante resurse umane în viața socială urbană. Locuitorii din mediul rural, care fuseseră privați cu o generație în urmă de mijloacele economice specifice muncii agricole prin colectivizare, au fost chemați de regim la o viață nouă, o viață mai bună, dobândind un statut superior, acela de muncitor în fabrică, având salariu lunar și locuință la bloc. Migrația de la sat la oraș a însemnat un salt important din punct de vedere al calității vieții, care probabil nu l-ar fi putut face românii prea curând în condițiile unei dezvoltări economice normale.

Considerăm că lucrarea de față vine să umple un gol în istoria locală, analizând istoria regimului comunist într-un vechi târg comercial și veche reședință de județ, prin evidențierea impactului pe care transformările sociale și economice le-am avut asupra orașului Râmnicu Sărat. Tematica abordată este una de actualitate pentru că, în timp ce unii oameni pot vedea beneficiile economice și investițiile în infrastructură, alții pot aminti de dificultățile și de condițiile de viață sub regimul comunist. În demersul complex de evaluare a acestei perioade la nivel local cercetarea noastră detaliată oferă o perspectivă întemeiată și validată științific.

⁶ *Raport final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România*, București, 2006, p. 403;

BIBLIOGRAFIE

I.1 Izvoare

I.1 Inedite de arhivă

1. "Scurt istoric al S.C. Confecția Râmnicu Sărat S.A", manuscris , în arhiva personală a domnului inginer Mușat Ion din Râmnicu Sărat fost director al fabricii în perioada 1987-1990;
2. Muzeul Municipal Râmnicu Sărat, secția Istorie, fond Bunuri istorico-documentare, nr. inv. 437, *Orașul Râmnicu Sărat de la o legislatură la alta*, octombrie, 1987;
3. Proces-verbal de recepție, Arhiva fostei Fabrici de Țigarete Râmnicu Sărat, consultată de autor;
4. Orașul Râmnicu Sărat de la o legislatură la alta, Broșură editată de Consiliul orașenesc Râmnicu Sărat al Frontului Democrației și Unității Socialiste, februarie 1985;
5. Muzeul Municipal Râmnicu Sărat, secția Istorie, fond Bunuri istorico-documentare, nr. inv. 429, *Realizările și perspectivele de dezvoltare economico-socială a orașului Râmnicu Sărat*, 1980;
6. Muzeul Municipal Râmnicu Sărat, secția Istorie, fond Bunuri istorico-documentare, nr. inv. 440, Râmnicu Sărat, bilanț și perspective, pliant informativ;
7. Muzeul Municipal Râmnicu Sărat, secția istorie, fond Bunuri istorico-documentare, nr. inv. 438;
8. *Calendar 1957*, Unitatea Poligrafică Râmnicu Sărat, Cd. 1370, în colecția Muzeului Municipal Râmnicu Sărat, fără număr de inventar;
9. Arhiva Muzeului municipal „Octavian Moșescu” Râmnicu Sărat, secția Istorie, fond Bunuri istorico-documentare, nr. inv. 746;
10. ANR-SJB, *fond Sfatul popular al Raionului Râmnicu Sărat, dosar nr. 57/1958*;
11. ANR-SJB, *fond Fabrica de Țigarete Râmnicu Sărat, dosar nr. 13/1952*;
12. ANR-SJB, *fond Fabrica de Țigarete Râmnicu Sărat, dosar nr. 8/1951*;
13. Arhivele Naționale ale României, fond CC al PCR, Secția Economică, Dosar nr. 7/1950;
14. ANR-SJB, *fond Agenția B.N.R. Râmnicu Sărat, dosar nr. 6/1948*;
15. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 8/1947*;
16. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 5/1946*;
17. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 67/1945*;
18. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 2/1944*;
19. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 12/1944*;
20. ANR-SJB, *fond Camera de Muncă Râmnicu Sărat, dosar nr. 19/1944*;
21. ANR-SJB, *fond Camera de Muncă Râmnicu Sărat, dosar nr. 24/1944*;
22. ANR-SJB, *fond Camera de Muncă Râmnicu Sărat, dosar nr. 21/1944*;
23. ANR-SJB, *fond Camera de Muncă Râmnicu Sărat, dosar nr. 20/1944*;
24. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 44/1944*;
25. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 54/1944*;
26. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 154/1944*;
27. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 156/1944*;

28. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 1/1939, II;*
29. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 156/1939;*
30. ANR-SJB, *fond Primăria orașului Râmnicu Sărat, dosar nr. 6/1939*
31. ANR-SJB, *fond Administrația Financiară a Județului Râmnicu Sărat, dosar 294/1937;*
32. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 15/1937;*
33. ANR-SJB, *fond Primăria orașului Râmnicu Sărat, dosar nr. 11/1937;*
34. ANR-SJB, *fond Primăria orașului Râmnicu Sărat, dosar nr. 7 /1937;*
35. Arhivele Naționale ale României - Serviciul Județean Buzău (în continuare ANR-SJB), *fond Primăria orașului Râmnicu Sărat, dosar nr. 9/1936;*
36. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 58/1935;*
37. ANR-SJB, *fond Camera de Comerț și Industrie a județului Râmnicu Sărat, dosar 10 /B/1935;*
38. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 4/1934;*
39. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 18/1933;*
40. ANR-SJB, *fond Asociația Pensionarilor Râmnicu Sărat, dosar nr. 1/1932;*
41. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 1/1930*
- ANR-SJB, *fond Camera de Comerț și Industrie a județului Râmnicu Sărat, dosar 6 /B/1928;*
42. ANR-SJB, *fond Prefectura județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 61 /1924;*
43. ANR-SJB, *fond Primăria orașului Râmnicu Sărat, dosar nr. 2/1919*
44. ANR-SJB, *fond Primăria Râmnicu Sărat, dosar nr. 152/1919;*
45. ANR-SJB, *fond Camera de Comerț și Industrie a Județului Râmnicu Sărat, dosar nr. 67/A;*
46. Certificat de absolvire Nr. 31/ 26.06.1970, arhiva personală a doamnei Alexandrina Popescu, soția inginerului Constantin Popescu;
47. Diploma, Uniunea Generală a Sindicatelor din România – Consiliul Central, Titlul de frunză, locul II, iulie 1989; arhiva personală a domnului ing. Oprescu V. Corneliu, consultată de autor;
48. Brevet - Medalia “A 50-a aniversare a Partidului Comunist Român”, arhiva personală a doamnei Alexandrina Popescu, soția inginerului Constantin Popescu, consultată de autor;
49. Brevet - Medalia “25 de ani de la proclamarea Republicii”, arhiva personală a doamnei Alexandrina Popescu, soția inginerului Constantin Popescu, consultată de autor;
50. Legitimăție Medalia Muncii, 1972, arhiva personală a doamnei Alexandrina Popescu, soția inginerului Constantin Popescu, consultată de autor;
51. Brevet - Medalia “30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă”, arhiva personală a doamnei Alexandrina Popescu, soția inginerului Constantin Popescu, consultată de autor;
52. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresă nr. 4/ 11 oct. 1939, C.A.M, Serviciului Personalului, Registru corespondență, dosar fără număr de inventar;*
53. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 107 845/24 august 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului Rmâniei, Serviciul Personalului, către dl. Inginer Ion Giurea, Subdirector cl. II, Manufactura de tutun Sf. Gheorghe;*

54. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 153902/12 decembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României, Serviciul Personal;
55. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 135205/ 1 noiembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului Rmâniei, Serv. Personalului și Administrației, către directorul Manufacturii de tutun Râmnicu Sărat, I. Giurea;
56. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 123944/5 octombrie 1939, a Direcțiunii Generale a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului Rmâniei;
57. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 51/24 noiembrie 1939, a directorului Manufacturii de Tutun Râmnicu Sărat, către Direcțiunea Generală a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României;
58. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 19, din 31 octombrie 1939, a directorului Manufacturii de tutun Râmnicu Sărat, către Directorul General al C.A.M., București;
59. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Anexa la Adresa nr 46, din 22 noiembrie 1939 a Manufacturii de tutun Râmnicu Sărat, către Serviciul Construcțiilor și instalațiilor C.A.M. București;
60. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 135034/1 noiembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României, către Manufactura Râmnicu Sărat;
61. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Ordin de serviciu Nr. 1, din 26 noiembrie 1939, al directorului Manufacturii de tutun Râmnicu Sărat, Inginer ss/ I. Giurea;
62. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 85/6 decembrie 1939, a loctiitorului Manufacturii de Tutun Râmnicu Sărat, către Regimentul 5 Pioneri Focșani;
63. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 48947/22 decembrie 1939, a Regimentului 5 Pioneri Focșani, către C.A.M. - Manufactura de tutun Râmnicu Sărat;
64. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 189, din 22 decembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor, Secția Valori-Garanții, către manufactura de tutun Râmnicu Sărat;
65. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Declarație subscriere Bonuri pentru înzestrarea armatei, fără număr, Manufactura de tutun Râmnicu Sărat;
66. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 120 871/29 septembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României;
67. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 120 871/29 septembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României;
68. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Copie de pe Adresa Ministerului Agriculturii și Domeniilor – Serv. Învățământului Agricol nr. 7740, din 24 oct. 1939;
69. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Proces-verbal de predare-primire, încheiat la 6 noiembrie 1939, între directorul Manufacturii de Tutun Râmnicu Sărat, Ion Giurea și directorul Școlii de Agricultură Râmnicu Sărat, inginer agronom Dumitru G. Constantinescu;
70. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 130 034/18 octombrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului României, Direcția Exploataři Industriale, Serviciul Construcțiilor și Instalațiilor;
71. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, Adresa nr. 32, din 22 octombrie 1939, Societății Anonime pentru Comențul de Cherestea Moldova, către C.A.M. Fabrica de tutun;

72. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 113, din 20 octombrie 1939, a Biroului Tehnic A. Nechita, către Manufactura de tutun Râmnicu Sărat;*
73. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 114/28 decembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor către Direcțiunea Tehnică Agricolă București, Registru corespondență, dosar fără număr de inventar;*
74. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Memoriul directorului Depozitului de tutunuri brute Râmnicu Sărat, ing. Ioan C. Florea, adresat Directorului General al C.A.M, înregistrat cu nr. 627/4 august 1939, la Casa Autonomă a Monopolurilor;*
75. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 137382/6 noiembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor, către Manufactura de tutun Râmnicu Sărat;*
76. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 119325 din 26 septembrie 1939, a Serviciului salarizare al C.A.M. București, către manufactura de tutun Râmnicu Sărat;*
77. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 156290/16 decembrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor, Serviciul personal, către Manufactura de tutun Râmnicu Sărat, Registru corespondență, dosar fără număr de inventar;*
78. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Copie de pe adresa Inspectoratului Gl. Financiar nr. 757/1939, jurn. la Serv. Personalului la Nr. 18784/1939;*
79. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 158011/20 decembrie 1939 a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului Rmâniei, Direcțiunea Comercială, către directorul Manufacturii de tutun Râmnicu Sărat;*
80. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 143886/18 noiembrie 1939 a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului Rmâniei, Serv. Personalului și Administrației, către Manufactura Râmnicu Sărat;*
81. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Adresa nr. 127205/12 octombrie 1939, a Casei Autonome a Monopolurilor Regatului Rmâniei, Serv. Personalului și Administrației, către Manufactura Râmnicu Sărat;*
82. Arhiva Fabricii de Țigarete Râmnicu Sărat, *Memoriul tehnic al proiectului pentru adaptarea manufacturilor de tutun Râmnicu Sărat și Tg. Jiu la situația de azi, 1941, Dosar Direcția Tehnică – Proiect de Organizare a Manufacturii de Tutun R. Sărat, fără număr de inventar;*

I.2 Culegeri de documente

1. *Istoria Românilor*, vol. X, Editura Enciclopedică, București, 2013;
Nicolescu Valeriu, *Un colț de Țară Românească. Județul Slam Râmnic*, vol. III, Editgraf, Buzău, 2010;
2. *Almanahul Râmnicului Sărat, reeditat*, Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2008;
3. *Raport final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România*, București, 2006;
4. *Almanahul Râmnicului Sărat*, 1933;
5. *Anuarul Statistic al României*, 1990;
6. *Orașul Râmnicu Sărat de la o legislatură la alta*, Broșură editată de Consiliul orășenesc Râmnicu Sărat al Frontului Democrației și Unității Socialiste, februarie 1987;
7. *Orașul Râmnicu Sărat de la o legislatură la alta*, Broșură editată de Consiliul orășenesc Râmnicu Sărat al Frontului Democrației și Unității Socialiste, februarie 1985;

8. Ianovici V. și Popescu M., *Concepția generală privind industrializarea, urbanizarea și protecția mediului în România*, Conferinței internaționale, ediția a VII-a, București, iunie-iulie 1977;
9. Direcția Centrală de Statistică, *Calculule din Republica Socialistă România*, București, 1982;
10. Direcția Centrală de Statistică, *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România - 1968*, București, 1968;
11. Direcția Centrală de Statistică, *Anuarul statistic al R. P. R. 1962*, București, 1962;
- ***Anuarul statistic al R.P.R. 1957, Direcțiunea Centrală de Statistică, București, Editura științifică, 1957;
12. Buletinul Oficial, ianuarie-iunie 1979, Partea 1;
13. Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, Anul XV. nr. 4 Partea I, 9 ianuarie 1979;
14. Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, Anul XIII, nr. 1, Partea I, 3 ianuarie 1977;
15. Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, iulie-decembrie 1977, Partea 1, Anul XIII, nr. 57;
16. Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, Anul XII, nr. 71, Partea I, 17 iulie 1976;
17. Buletinul Oficial al Republicii Socialiste România, Anul XI, nr.2, Partea a II -a, 19 martie 1975;
18. *Adunările pentru desemnarea de candidați ai Frontului Unității Socialiste în alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare*, Scânteia, Anul XLIV, nr. 10097, 7 februarie 1975;
- Cristescu Maria, *Proiectul Codului muncii, protecție multilaterală salariatelor mame*, Anul XXV, nr. 7685, 1 august 1972;
19. Cuvântarea Tovarășului Nicolae Ceaușescu, Arhitectura, București, an XIX, 1971, nr. 2(129);
20. *Comunicat cu privire la îndeplinirea planului de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România în perioada 1966-1970*, Editura politică, București, 1971;
21. *Procesul de urbanizare în România, zona Brașov*, Editura politică, București, 1970;
22. *Dezvoltarea economică a României 1944 – 1964*, Editura Academiei, București, 1964;
23. *Expunerea făcută de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la ședința planară a C.C. al P.M.R. din 26-28 noiembrie 1958*, Înainte, Organ al Comitetului Regional al P.M.R și al Sfatului Popular Craiova, Anul XIV, Nr. 4290, 3 decembrie 1958;
24. *Arhitectura R.P.R.*, Organ al Uniunii Arhitecților din R.P.R. și al Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții al Consiliului de Miniștri, Nr. 1/ 1954;
- Gheorghe Gheorghiu-Dej, *Raportul politic al Comitetului Central la Conferința națională a partidului Comunist Român, octombrie 1945*, în Articole și cuvântări, Ediția a III-a, Editura pentru Literatura Politică, 1952;
25. Monitorul Oficial al României, nr. 44 din 22 februarie 1949;
26. Monitorul Oficial al R.S.R, nr. 187 din 13 august 1948, Decret nr. 197;
27. Decizia Consiliului de Miniștri nr. 1126 din 22 iulie 1948, Monitorul Oficial, nr. 171, din 27 iulie 1948;

28. Institutul Național de Statistică, *Întreprinderile particulare, industriale, comerciale și de transport*, București, 1947;
Monitorul Oficial al României, Partea I, Legi, Decrete, Vineri, 6 iunie 1945, Anul CXIII, nr. 128;
29. *Pierderile economiei românești în urma cedărilor de teritorii. Reduceri generale. Teritorii, populație, bogății*, Ministerul Coordonării – Statul Major Economic, Institutul Central de Statistică, 1940;
30. Enciclopedia României, II, București, 1938;
31. Enciclopedia României - *Țara Românească*, vol. II, 1938;
32. *Ședința plenară a C.C. al P.M.R.*, România Liberă, Anul VIII, Nr. 1937, București;
33. Expunerea situației județului Râmnicu Sărat pe anul 1924, Tipografia "Poporul" , Râmnicu Sărat, 1924;

I.3 Surse de istorie orală

1. Interviu cu domnul Radu Gheorghe (R. G.), prim - secretar al Comitetului Orășenesc Râmnicu Sărat (1976-1987), realizat în anul 2023;
2. Interviu cu doamna Rache Ioana (R. I.), Președinte al Consilului Orășenesc al Sindicatelor Râmnicu Sărat (1986-1989), realizat în anul 2023;
3. Interviu cu domnul Drăghici Neculai (D. N.), maistru Turnătoria de Fontă Râmnicu Sărat (1980-1989), realizat în anul 2023;
4. Interviu cu domnul Torcărescu Mihai (T. M.), maistru Fabrica de Țigarete Râmnicu Sărat (1962-1998), realizat în anul 2023;
5. Interviu cu doamna Torcărescu Constantina (T. C.), confecționer la Fabrica de confecții textile Râmnicu Sărat (1967 -1970) și mașinist la Fabrica de Țigarete Râmnicu Sărat (1970-2000), realizat în anul 2023;
6. Interviu cu domnul Nedelcu Mihai (N. M.), control tehnic al calității la Întreprinderea de Organe de Asamblare Râmnicu Sărat (1977- 1998), realizat în anul 2023;
7. Interviu cu domnul Corneliu V. Oprescu (C. V. O.), inginer-șef Fabrica de Regenerare a Uleiurilor Minerale Uzate Râmnicu Sărat (1981-1989), realizat în anul 2018;
8. Interviu cu doamna Vlceanu Frosa (V. F.), soția inginerului-șef Vlceanu Ion de la Fabrica de Regenerare a Uleiurilor Minerale Uzate Râmnicu Sărat în perioada 1968-1990), realizat în anul 2023;
9. Interviu cu doamna Popescu Alexandrina (P. A.), soția directorului Constantin Popescu de la Fabrica de Regenerare a Uleiurilor Minerale Uzate Râmnicu Sărat în perioada 1968-1989, realizat în anul 2018;

I.3 Periodice

1. Scânteia Tineretului, Anul LVIII, nr. 14 547, 27 mai 1989,;
2. Scânteia Tineretului, Anul XLVIII, nr. 12571, 3 noiembrie 1989
3. România Liberă, *Proprietatea socialistă, valoare fundamentală, garanție sigură a progresului și bunăstării*, Anul XLVII, nr. 13896, 12 iulie 1989;
4. Scânteia Tineretului, anul XIV seria II nr. 12 177, 27 Iulie 1988;
5. România Liberă, 26 decembrie 1988;
6. Scânteia Tineretului, 1 august 1986;

7. Scânteia, Anul L, nr. 12082, 27 iunie 1981;
8. Tribuna Sibiului, 23 septembrie 1986, Anul 38, nr. 9065;
9. Flacăra Iaşului, Organ al Comitetului judeţean Iaşi al P.C.R. şi al Consiliului popular judeţean autor necunoscut, Anul 42, nr. 12424, 23 septembrie 1986;
10. Revista Muzeelor şi Monumentelor, 1985, Anul 22, nr. 8;
11. Energetica, 1985, Anul XXXIII, nr. 1-12;
12. Făclia, Organ al Comitetului Regional Cluj al P.C.R. şi al Sfatului Popular Regional, Anul XXII, nr. 6384, 13 mai 1967;
13. *Edificii-emblemă le socialismului*, Revista "Magazin", nr. 20, sâmbătă 19 mai 1984;
14. *Tineretul României doreşte pacea*, Scânteia Tineretului, noiembrie 1983, Anul XXXIX, nr. 10707;
15. România liberă, Cotidianul Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Anul XL, Nr. 11868, 27 decembrie 1982;
16. *Definirea modernă a oraşului*, România liberă, Cotidianul Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Anul XL, Nr. 11868, 27 decembrie 1982;
17. România liberă, Cotidianul Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Anul XL, Nr. 11868, 27 decembrie 1982;
18. Arhitectura, Revistă a Uniunii Arhitecţilor din R. S.R. şi al Comitetului de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistemizare, Anul XXV, Nr. 114, 1968;
19. Arhitectura, Revistă a Uniunii Arhitecţilor din R. S.R. şi al Comitetului de Stat pentru Construcţii, Arhitectură şi Sistemizare, Anul XXVI, Nr. 4 (173), 1978;
20. *Vizita conducătorilor de partid şi de stat în Regiunea Ploieşti*, România liberă, Organul Sfaturilor Populare din Republica Socialistă România, Anul XXV, Nr. 7019, 13 mai 1967;
21. *Definirea modernă a oraşului*, România liberă, Cotidianul Consiliului Naţional al Frontului Democraţiei şi Unităţii Socialiste, Anul XL, Nr. 11868, 27 decembrie 1982;
22. *Vizita conducătorilor de partid şi de stat în Regiunea Ploieşti*, România liberă, nr. 7019, 13 mai 1967;
23. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional al Partidului Muncitoresc Român şi al Sfatului Popular Raional Râmnicu Sărat, nr. 627, 30 decembrie 1958;
24. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 621, 15 noiembrie 1958;
25. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 620, 7 noiembrie 1958;
26. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 624, 6 decembrie 1958;
27. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 625, 13 decembrie 1958;
28. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 626, 20 decembrie 1958;
29. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 475, 28 ianuarie 1956;
30. Drapelul Roşu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. şi al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 474, 21 ianuarie 1956;

31. Drapelul Roșu, Organ al Comitetului Raional P.M.R. și al Sfatului Popular Raional R. Sărat, Nr. 473, 14 ianuarie 1956;
32. *Comunicat*, România Liberă, Anul X, Nr. 2526, 14 noiembrie 1952
33. *Chemarea Buzăului*, nr. 180, 27 iunie 1948;
34. *Scânteia*, Organ al Comitetului Central al P.C.R., București, seria III, anul XVI, nr. 347, 8 octombrie 1945;
35. *Scânteia*, Anul XXX, Nr. 4940, 16 septembrie 1960;
36. *Scânteia tineretului*, Anul XLIV, Nr. 9959, 30 august 1974;
37. *Universul*, Anul al 60-lea, Nr. 113, 25 aprilie 1943;
38. *Gazeta Liberă*, X, nr. 170, 6 martie 1942;
39. *Gazeta învățământului*, Anul XV, nr. 746, 13 martie 1964;
40. *Dimineața*, An XVIII, Nr. 5 366, 21 august 1921;
41. Baboian Maria, Ciobănescu Florin, *1965-1982, 17 ani de la Congresul al IX-lea al P.C.R.. Ani de rodnicie, împliniri, anii cei mai fertili din istoria țării*, *Scânteia*, nr. 24 401, miercuri, 7 iulie 1982;
42. Băcanu Petre Mihai, 3R – valorificarea uleiurilor uzate, *Magazin*, revistă săptămânală editată de Frontul democrației și unității socialiste, An XXVIII, Nr. 31 (1451), 3 august 1985;
43. Baran Tudor *Starea de tinerele a unui oraș*, *Scânteia tineretului*, Anul XXXV, Nr. 9364, 3 iulie 1979;
44. Bărberi Lucian, *Producție mai mare, produse mai bune, convorbire cu tov. Gheorghe Milu, Președintele Consilului județean al sindicatelor Buzău*, *Munca*, Anul XXVI, nr. 7004, 24 mai 1970;
45. Băzu Mihai, *Timpul rezolvă totul... dar mâine poate fi prea târziu*, *Scânteia*, Anul XLIII, nr. 9809, 14 martie 1974;
46. Băzu Mihai, Râmnicu Sărat, de cinci ori mai mulți copii în creșe și grădinițe, *Scânteia*, Anul XLV, Nr. 10395, 23 ianuarie 1976;
47. Bunea Mircea, *Înfloritorul destin al noilor orașe*, *Scânteia*, nr. 13 314, din 13 iunie 1985;
48. Brighidău Magda, *O resursă importantă care trebuie readusă în circuitul economic. Din nou despre recuperarea uleiurilor minerale uzate*, în *România liberă*, nr. 12391 – 4.IX.1984;
49. Carolică Vasile, *Înoire, calitate, progres*, *Scânteia*, Organ al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, Anul LII, Nr. 12449, 2 septembrie 1982;
50. Constantinescu D., *Poveste despre șuruburi*, *Flacăra*, Anul XXXV, Nr. 46 (1639), 14 noiembrie 1986;
51. Chiper Stelian, *Au îndeplinit planul pe 8 luni 45 de unități economice din județul Buzău*, *Scânteia*, nr. 12 129, din 21 august 1981;
52. Chiurtu Viorel, *La Întreprinderea de garnituri de frână și etanșare Râmnicu Sărat - caracterul permanent al acțiunii de modernizare*, *România Liberă*, Anul XLVI Nr. 13728, 26 decembrie 1988;
53. Constantinescu, Dumitru, *Râmnicu Sărat. Despre ambiție pur și simplu*, în *Flacăra*, anul XXXV- nr. 45, 7 noiembrie 1986;
54. Dedu Viorica, *Opinii Ad-hoc*, *Munca*, Anul XXVI, nr. 6991, 9 mai 1970;

55. Doraș Mihail, *Vești din Râmnicu Sărat. Vitrina cu trofee*, Munca, Anul XXIX, Nr. 8 050, 11 octombrie 1973;
56. Dumitru Ion Dincă, *Înaltă responsabilitate și angajare comunistă*, Scânteia tineretului, Organ al Comitetului central al Uniunii tineretului comunist, Anul XLIV, Seria II, Nr. 12002, 5 ianuarie 1988;
57. Idem, *Mai mult, mai ieftin, mai bun*, Scânteia Tineretului, Anul XLIV, Seria II, Nr. 12 177, 27 iulie 1988;
58. Idem, *Tribuna secretarului UTC – interviu cu Mariana Moise, secretar al Comitetului U.T.C. de la I.G.F.E Râmnicu Sărat*, Scânteia Tineretului, Anul XLIII, Seria II, nr. 11 719, 5 februarie 1987;
59. Idem, *Pentru respectarea termenului de punere în funcțiune este nevoie de o activitate intensă, responsabilă*, Scânteia tineretului, Anul XLIII, nr. 11891, 26 august 1987;
60. Idem, *Obiectiv prioritar: creșterea continuă a productivității muncii*, în Scânteia Tineretului, Anul 42, nr. 11560, 1 august 1986;
61. Idem, *Un nou destin al țării – al oamenilor săi. Râmnicu Sărat – traiectorii generoase*, Scânteia Tineretului, Anul XXXVII, nr. 10 024, 18 august 1981;
62. Idem, *La I.G.F.E. Râmnicu Sărat asimilarea noilor produse decide realizarea ritmică, la fiecare sortiment, a planului fizic*, Scânteia Tineretului, 21 ianuarie 1984, Anul XL, Seria II, nr. 10776;
63. Idem, *Practica productivă - subiect și obiect al conlucrării dintre organizațiile U.T.C. din întreprinderi și cele din unitățile școlare*, Scânteia Tineretului, octombrie 1978, Anul XXXIV, nr. 915;
64. Idem, *I.G.F.E. Râmnicu Sărat – pasiunea recordurilor*, Scânteia tineretului, Anul XXX, Seria II, nr. 7752, 27 aprilie 1974;
65. Dobrescu Paul, Chiper Stelian, *Trepte ale devenirii noastre*, Scânteia, Anul LII, nr. 12 449, 2 septembrie 1982;
66. Doicescu Octav, *Despre reconstrucție*, Revista Simetria, VI, 1945;
67. Dumitru Eliade, *Cursa dezvoltării se câștigă privind înainte, nu înapoi*, Flacăra, Anul XXVIII;
68. Florian Nicolae, *Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în județul Buzău*, Informația Bucureștiului, Anul 34, Nr. 10.238, 23 septembrie 1986;
69. Găvozdea Ion, *Consiliile Populare dobândesc largi atribuții în organizarea localităților*, România liberă, București, Anul XXXII, nr. 9181, 2 mai 1974;
70. Ierunca Virgil, *Charta Atenei*, în România Liberă, Anul III, nr. 197, 21 martie 1945;
71. Iuga Gabriel, *Noua geografie a patriei*, România literară, Săptămânal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România, Anul XXII, nr. 28, 13 iulie 1989;
72. Lazăr Maria, *Competență și implicare, attribute obligatorii în activitatea Consiliului popular*, România liberă, , nr. 13 564, din 16 iunie 1988;
73. Leonard Emil, *Povestea, deloc banală, a unui disc de fricțiune sau - dacă vrei - a unei invenții*, Flacăra, Anul XXVII - Nr. 12 (1 189) - 23 martie 1978;
74. Arh. Melicson Marcel, *Fișe pentru o istorie a gândirii arhitecturale contemporane*, în *Arhitectura*, Organ al Uniunii arhitecților din Republica Socialistă România și al Comitetului de Stat pentru Construcții, Arhitectură și Sistemizare, An XVI, Nr. 114;

75. Militaru Nicolae, Chiper Stelian, în Scânteia, marți 6 Iunie 1989;
76. Neagoe George, *Interviu cu istoricul Cosmin Budeancă: "Mai multe dintre relatările foștilor deținuți politici sunt foarte românești"*, în *Suplimentul de Cultură*, nr. 528 din 6 iunie 2016
77. Nicolescu Valeriu, Stan I. Constantin, *Ocupația militară în județul Buzău*, decembrie 1916-octombrie 1918, în revista "Musaios", vol. V, Editura Muzeului Județean Buzău, 1999;
78. Olteanu Ioniță, *O opțiune pentru progresul social-uman: Dinamica industrializare-urbanizare (I)*, Revista Economică, nr. 52, vineri 30 dec. 1977;
79. Postolache, Sorin, *Platforma industrială Râmnicu Sărat, între Industrie și agricultură*, Flacăra, Anul XXXIII, nr. 41 (1543), 12 octombrie 1984;
80. Preda Cornelia, *Urbanism 1971 – Ce semnificații va avea?*, România Liberă, 18 decembrie 1970;
81. Radu Gheorghe, *Colective de muncă din întreaga țară își sporesc angajamentele în întrecerea socialistă*, Scânteia, Anul XL, nr. 8813, 11 iunie 1971;
82. Roșca Luminița *Inițiativa, abordarea concretă – premise ale eficienței întregii activități*, Scânteia Tineretului, 29 mai 1989;
83. Arh. Săsărman Gheorghe, *Sistematizarea – treaptă spre urbanizarea satelor*, Scânteia, nr. 10 097, vineri 7 februarie 1975;
84. Scripcă Mircea, *O acțiune importantă: intensificarea colectării și regenerării uleiurilor uzate*, în *România liberă* nr. 13.805 din 27 martie 1989;
84. Spânu Alin, *Economia României după primele luni de război*, în „Dosarele Istoriei”, anul VI, nr. 7(59), 2001
86. Tecuță Dumitru, *Șantierul de hidroameliorații în aceste zile*, România liberă, nr. 9689 din 18 decembrie 1975;
87. Teodor Ion, *Cât prețuiesc frunzele rămase pe câmp*, Scânteia, Anul XLIII, Nr. 9663, 17 octombrie 1973;
88. Ștefan Torcărescu, *Aspects regarding the relationship between the worker and the economy during the communist period*, publicat în *Journal of Romanian Literary Studies*, Editura Arhipelag XXI, nr. 34/2023;
89. Zilișteanu C., *O nouă organizație a meseriașilor patroni din România*, Dimineața, Anul 29, Nr. 9 400, 28 februarie 1933;
90. Dr. ing Zecheru Ion Irimia, *O istorie mai puțin cunoscută – de la "Găzăria Venus" la Rafinăria Venus Oilreg*, în *Monitorul de petrol și gaze*, nr. 9(67), septembrie 2007;

II. Lucrări generale

1. Abraham Dorel, *Introducere în sociologia urbană*, București, Editura Științifică, 1991;
2. Aioanei D. Alexandru, *Moldova pe coordonatele economice planificate. Industrializare, urbanizare, inginerii sociale (1944-1965)*, Cetatea de Scaun, 2019;
3. Banu Florian, *Asalt asupra economiei românești de la Solagra la Sovrom (1936 - 1956)*, Editura Nemira, București, 2004;
4. Bărbulescu Mihai, Deletant Dennis, *Istoria României*, Editura Corint, București, 2004;

5. Bogza V., *Economia României în perioada primului război mondial (1914 – 1918)*, în *Istoria economiei naționale a României*, volum colectiv, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1974;
6. Buzatu Gheorghe, *O istorie a petrolului românesc*, Editura Enciclopedică, București, 1998;
7. Chistol Aurelian, *România în anii guvernării liberale Gheorghe Tătărescu*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2007;
8. Constantinescu Miron, *Raport asupra Planului Cincinal de dezvoltare a economiei naționale a Republicii Populare Române pe anii 1951-1955*, Editura P.M.R., 1951;
9. Constantinescu N. Nicolae, Hașeganu Mihail, *Dezvoltarea economiei României până la instaurarea regimului democrat-popular*, în Monografia geografică a Republicii Populare Române, II, Partea I, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1960;
10. Copilaș Emanuel, *Contextul interbelic al comunismului românesc*, în *Panorama Comunismului în România*, editor Liliana Corobca, Editura Polirom, Iași, 2020;
11. Georgescu Vlad, *Istoria Românilor: De la origini până în zilele noastre*, Editura Humanitas, București, 1995;
12. Giurescu C. Dinu(coord.), Șperlea Florin(secretar.), *Istoria Românilor. România în anii 1940 – 1947*, vol. IX, , Ed. Enciclopedică, București, 2008;
13. Ioanid Radu, *Urbanizarea în România. Implicații social economice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;
14. Mărginean Mara, *Ferestre spre furnalul roșu. Urbanism și cotidian în Hunedoara și Călan (1945-1968)*, Editura Polirom, Iași, 2015;
15. Mironov Alexandru-Murad *Vremea încercărilor. Relațiile româno-sovietice, 1930-1940*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2013;
16. Murgescu Bogdan, *România și Europa. Acumularea decalajelor economice (1500-2010)*, Editura Polirom, 2010;
17. Onaciu Vlad, *Societatea penuriei. Carențele din construcția regimului comunist în România. Studiu de caz: Cluj în anii '60 și '70*, Editura Argonaut/Mega, Cluj-Napoca 2020;
18. Oprea Marius (coord.), Flori Bălănescu, Stejărel Olaru, *Ziua care nu se uită. Revolta brașovenilor din 15 noiembrie 1987*, Editura Polirom, 2017;
19. Rotariu Traian, Dumănescu Luminița, Hărăguș Mihaela, *Demografia României în perioada postbelică (1945-2015)*, Editura Polirom, Iași, 2017;
20. Sedillot Rene, *Istoria petrolului*, Ed. Politică, București, 1979;
21. Shafir Michael, *România comunistă (1948 -1985). O analiză politică, economică și socială*, Editura Meteor Press, București, 2020;
22. Tismăneanu Vladimir, *Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc*, Editura Humanitas, 2014
23. Verzea Mihaela Cristina, *Partidul-Stat. Structuri politice (1948-1965)*, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2013;

III. Lucrări speciale:

1. *Lângă flamurile mării sărbători*, Scânteia, Anul XLI, nr. 8886, 23 august 1971;
- Ciucă Marcel Dumitru (coord), *Stenogramele vol I-XI*, București, 1997-2008;

2. Ianovici V. și Popescu M., *Conceptia generală privind industrializarea, urbanizarea și protecția mediului în România*, Conferinței internaționale, ediția a VII-a din București iunie-iulie 1977;
3. Nicolescu Valeriu, *Un colț de Țară Românească. Județul Slam Râmnic*, vol. III, Editgraf, Buzău, 2010;
4. Nicolescu Valeriu, *Județul Slam Râmnic. Un colț de Țară Românească*, Editura Editgraph, Buzău, 2010;
5. Selegian Ștefania Emilia, *Comunitatea evreilor Râmnicu Sărat*, Editura Rafet 2022, Râmnicu Sărat
6. Stan I. Constantin, Nicolescu Valeriu, Chiriță Marcela, *Buzăul în anii Marelui Război*, C.N.I. „CORESI” S.A., Buzău, 2018;

IV. Publicații online

1. AdevăruL, <https://adevarul.ro/stiri-locale/buzau/sorina-placinta-numele-pe-care-ramnicenii-il-1420876.html>
2. Agerpres, *Buzău: Poluare cu reziduuri petroliere la fosta rafinărie Venus – Oilreg din Râmnicu Sărat*, <https://jurnalul.ro/stiri/locale/buzau-poluare-cu-reziduuri-petroliere-la-fosta-rafinarie-venus-oilreg-din-ramnicu-sarat-723679.html>;
3. Camera Deputaților, *Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 ,privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România*, 4. https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm act text?id=9327;
5. Camera Deputaților, *Legea nr.104 din 24 noiembrie 1994, privind declararea ca municipii a unor orase*, https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm act text?id=14632;
6. *Textul legii pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, bancare, asigurări, miniere și de transporturi*, Scânteia, Organ central al partidului Muncitoresc Român, Serie III, Anul XVII, Nr. 114;
7. Țimonea Dorin, *Planurile cincinale din România comunistă - Canalul, primul eșec. Cum era planificată economia de "miștile luminate" ale partidului unic*, Historia, <https://historia.ro/sectiune/general/planurile-cincinale-din-romania-comunista-572590.html>;
8. Vais Dana, *Type Projects as Tools: Housing Type Design in Communist Romania*, [Vais | Type Projects as Tools: Housing Type Design in Communist Romania | Architectural Histories \(eahn.org\)](https://eahn.org/);
9. Comisia Prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, 2006, <https://archive.org/details/ComisiaPrezidentialaPentruAnalizaDictaturiiComunisteDinRomania-Raport>;
10. Ion Iliescu, mesaj 7 ianuarie 1990, <https://www.youtube.com/watch?v=0D3sZm4PdgA>, minutul 5':50";
11. Daciana Mitache, *Povestea clopotului salvat prin îngropare, cu toată ceremonia dedicată unui mort, pentru a nu deveni tun de război pentru nemți*, <https://adevarul.ro/stiri-locale/ramnicu-valcea/foto-povestea-clopotului-salvat-prin-ingropare-cu-1910186.html> ;

12. Banca Națională a României, 1947 – 1989, <https://www.bnr.ro/1947---1989--1057-Mobile.aspx> ;
13. Decret nr. 106 din 28 august 1975, privind colectarea, predarea, gospodărirea și valorificarea deșeurilor și a altor resurse materiale, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/26384> ;
14. *Moștenirea clandestină: Industrializarea, proiect de țară*, https://www.youtube.com/watch?v=sckSPxmlgu4&ab_channel=TVR;
15. Recensământul populației 1930, <https://dspace.bcuculuj.ro/handle/123456789/138444>; Recensământul populației 1930, [https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_R%C3%A2mnicu-S%C4%83rat_\(interbelic\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/Jude%C8%9Bul_R%C3%A2mnicu-S%C4%83rat_(interbelic));
16. Istoric I.C.P.E.T. - Generatoare Abur S.A., <http://www.icpet-ga.ro/prezentare.htm> ;
17. Ordonanța Guvernului României, nr. 2, din 11 august 2021, privind depozitarea deșeurilor, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/245381>;
18. Directiva Consiliului Uniunii Europene nr. 1999/31/CEE, din 26 aprilie 1999, privind rampele de gunoi, http://www.mmediu.ro/beta/wp-content/uploads/2012/05/2012-05-17_Directiva_1999_31.pdf;
18. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (Camera a șasea) din data de 18 octombrie 2018, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=C3B2FD19DF3D959739A520E17894E2B4?text=&docid=206897&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=376980> ;
19. Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene (Camera a șasea) din data de 18 octombrie 2018, <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=C3B2FD19DF3D959739A520E17894E2B4?text=&docid=206897&pageIndex=0&doclang=ro&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=376980> ;
20. Legea nr. 58, din 29 octombrie 1974, privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale <http://www.legex.ro/Legea-58-1974-565.aspx> ;
21. Olga Medvedkov, *Soviet Urbanization*, cercetare realizată în anul 1990 la inițiativa Universității de Stat din Ohio, p. 4-5, <https://www.ucis.pitt.edu/nceer/1990-803-11-Medvedkov.pdf> ;
22. Juliana Maxim, *The New, the Old, the Modern. Architecture and it's Representation in Socialist Romania, 1955-1965*, teză de doctorat, Massachusetts Institute of Technology, 2006, p.56-57, <https://dspace.mit.edu/handle/1721.1/37451>;
23. Decretul nr. 92 din 19 aprilie 1950, *pentru nationalizarea unor imobile (prin care se nationalizeaza imobilele cladite ale foștilor industriași, foștilor bancheri, foștilor mari comercianți și celorlalte elemente ale marii burghezii, imobile clădite ale exploatatorilor de locuinte, hoteluri și alte asemenea)*, https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?id=8797;
24. Legea nr. 5 din 7 septembrie 1950, pentru raionarea administrativ-economică a teritoriului Republicii Populare Române, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/116926> ;

25. Legea nr. 2 din 16 februarie 1968, privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România, https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?id=9327 ;
26. Legea nr. 2 din 16 februarie 1968, privind organizarea administrativă a teritoriului Republicii Socialiste România, https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htp_act_text?id=9327;
27. Legea nr. 9 din 9 mai 1968, pentru dezvoltarea construcției de locuințe, vânzarea de locuințe din fondul de stat către populație și construirea de case proprietate personală de odihnă sau turism, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/46867>;
28. Legea nr. 58, din 1 noiembrie 1974, privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/351>;
29. Legea nr. 58, din 1 noiembrie 1974, privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale, <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/351>;
30. Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România nr. 1650/1968, privind construirea de locuințe în mediul urban din fondurile de stat centralizate, <https://lege5.ro/Gratuit/g43tknr/hotararea-nr-1650-1968-privind-construirea-de-locuinte-in-mediul-urban-din-fondurile-de-stat-centralizate>;
31. Comisia Prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, 2006, https://web.archive.org/web/20080408193207/http://www.presidency.ro/static/ordine/REPORT_FINAL_CPADCR.pdf ;
32. Ebenezer Howard: Ideology and Philosophy, <https://www.re-thinkingthefuture.com/know-your-architects/a7576-ebenezer-howard-ideology-and-philosophy/> ;
33. Cristian Pătrășconiu, Istoria orală – colac de salvare pentru istoria contemporană, în "Viața românească", ediția 1/2020, <https://www.viataromaneasca.eu/revista/2020/02/istoria-oral-a-colac-de-salvare-pentru-istoria-contemporana/> ;
34. <https://dexonline.ro/definitie/blaz> ;
35. <https://dexonline.ro/definitie/graifer> ;
36. <https://dexonline.ro/definitie/sistematizare>;
37. <https://m.bvb.ro/>;
38. <http://www.fermit.ro/ro/company/history.php>;
39. <https://ro.m.wikipedia.org/wiki/monteious> ;
40. <https://opiniabuzau.ro/cumpara-o-afacere-la-cheie-in-ramnicu-sarat>.